Iranian Journal of Cancer Care (IJCA) Original Article

Vol. 1 No. 4 Winter 2023

The Effect of Interventions on Improving and Promoting of Self-Esteem and Body Image in Cancer Patients: A Systematic Review

Hosseinzadeh A [1], Kohestani D[1*], Masror D[2]

1- Master of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
2- Faculty Member, Department of Internal Surgery, Faculty of Nursing and Midwifery, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
Corresponding Author: Kohestani D, Master of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
Email: daniyalkohestani@yahoo.com
Received: 20 April 2020 Accepted: 9 June 2020

Abstract

Introduction: To decrease self-esteem and body image among cancer patients is considered as a root cause of psychological problems and it is more likely that educational and consulting are able to alleviate some side effect of mediation treatment. Thus, the purpose of this study was to conduct research in order to determine the effect of interventions on improve and promote of self-esteem and body image in cancer patients.

Methods: In this review systematic was conducted via searching some reliable and validities scientific databases such as Science direct, Cochran SID, MagIran, Scopus, PubMed, Web of Science and Google scholar as a trustworthy research engine as well. Finally, 32 Persian and English articles were assessed. After evaluating the articles based on Inclusion criteria such as non-repetition and availability of the full text of the articles, 22 articles were entered in this study.

Results: A majority of articles that were evaluated relate to patients with breast cancer. Furthermore, all of the interventions that were used based on cognitive-counseling and counseling models and theories, rehabilitation, and physical activity that whole of the results of study had an enormous effect on the patients.

Conclusions: Despite the positive effects of interventions on improving and enhancing the self-esteem and body image of cancer patients, judging the definitive effectiveness of these interventions requires more extensive research with a larger sample size.

Key words: Self-esteem, Body image, Cancer, Systematic review.

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

نشریه مراقبت سرطان | مقاله پژوهشی

دوره ۱، شماره ٤، زمستان ۱٤۰۱

تاثیر مداخلات انجام شده در بهبود و ارتقا عزت نفس و تصویر بدنی در بیماران مبتلا به سرطان: یک مرور نظام‌مند

علی حسین زاده [۱]، دانیال کوهستانی [۱*]، دریادخت مسرور [۲]

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۲- عضو هیئت علمی، گروه پرستاری داخلی جراحی؛ دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
نویسنده مسئول: دانیال کوهستانی، دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
ایمیل: daniyalkohestani@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۲/۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۳/۲۰

چکیده

مقدمه: کاهش سطح عزت نفس و تصویر بدنی به عنوان یکی از شایع ترین مشکلات روانشناختی بیماران مبتلا به سرطان مطرح می باشد که انجام مداخلات آموزشی، مشاوره ای می تواند در زمینه ارتقا و بهبود این عوارض موثر باشد؛ لذا این مطالعه با هدف تعیین تاثیر مداخلات انجام شده در بهبود و ارتقا عزت نفس و تصویر بدنی در بیماران مبتلا به سرطان انجام گرفت.

روش کار: در این مطالعه مرور متون طی سال‌های ۱۳۸۹(۲۰۱۰ میلادی) تا ۱۳۹۹ (۲۰۲۰) با استفاده از کلیدواژه‌های عزت‌نفس، تصویر بدنی، بیماران سرطانی، مداخلات و معادل‌های مش شده آن‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی«Science direct، Cochran SID، MagIran، Scopus، PubMed، Web of Science و موتور جستجوگر Google scholar انجام گردید، سرانجام تعداد ۳۲ مقاله فارسی و انگلیسی به دست آمد که پس از ارزیابی مقالات و در نظر گرفتن معیارهایی همچون تکراری نبودن و در دسترس بودن متن کامل مقالات، ۲۲ مقاله بر اساس معیار جداد وارد مطالعه شدند.

یافته ها: از ۲۲ مطالعه مورد بررسی بیشتر مطالعات مربوط به بیماران مبتلا به سرطان پستان تحت ماستکتومی بود که براساس مدل‌ها و تئوری‌های روانی شناختی – مشاوره‌ای، توان‌بخشی و فعالیت‌های فیزیکی انجام شده بود و نتایج آنها نشان دهنده تاثیر هر یک از مداخلات در جهت ارتقا عزت نفس و تصویر بدنی بیماران بود.

نتیجه‌گیری: علی رغم تأثیر مثبت مداخلات در بهبود و ارتقا سطح عزت‌نفس و تصویر بدنی بیماران مبتلا به سرطان قضاوت در مورد اثربخشی قطعی این مداخلات نیاز به تحقیقات وسیعتر با حجم نمونه بالاتر را می طلبد.

کلیدواژه ها: عزت‌نفس، تصویر بدنی، سرطان، مرور نظام مند.

مقدمه

علی‌رغم پیشرفت‌های قابل توجه در علم پزشکی، سرطان همچنان به عنوان یکی از مهم‌ترین بیماری‌های قرن حاضر و دومین علت مرگ و میر بعد از بیماری‌های قلب و عروق مطرح است (۱). طبق مطالعه انجام شده در سال ۲۰۱۹ در مجموع، تقریباً ۱،۷۶۲،۴۵۰ مورد سرطان تشخیص داده شده است که معادل بیش از ۴،۸۰۰ مورد جدید در هرروز است. علاوه بر این، تقریباً ۶۲۹۳۰ مورد جدید از سرطان پستان و ۹۵،۸۳۰ مورد جدید سرطان‌های پوست، تومورهای مغزی، لکومی، سرطان ریه می باشد (۲). مطابق با گزارش سازمان بهداشت جهانی تا انتهای سال ۲۰۱۹ تعداد ۹/۶ میلیون نفر در جهان به علت سرطان فوت شده‌اند که از این میزان ۲/۹ میلیون مورد آن در مبتلایان به سرطان پستان، ۱/۸ میلیون مربوط به سرطان کولورکتال بوده است (۳) پیامدها و عوارض جانبی درمان‌ها در اکثریت بیماران، سبب تغییر وضع ظاهری آنان می‌شود که بارزترین آن‌ها ریزش مو، از دست دادن یک عضو مانند قطع یکی از عضوهای فرد که بسیار ناراحت‌کننده بوده و واکنش بیماران سرطانی با این ناراحتی‌ها ایجاد علائم جسمانی دیگر نظیر حالت تهوع یا استفراغ همراه است (۴). سرطان ضمن ایجاد مشکلات جسمانی برای مبتلایان، سبب بروز مشکلات متعدد اجتماعی و روانی برای آن‌ها نیز می‌شود که مهمترین آنها ایجاد مشکلات روان‌شناختی

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

مـی باشـد که قـادر اسـت کیفیـت زندگـی بیمـاران را تغییـر داده و انجـام اقداماتـی نظیـر خودکـشی در انـان بـا میـزان بالایـی افزایـش یابـد . همچنیـن طولانـی شـدن مـدت بسـتری و کاهـش میـزان امیـد بـه زندگـی در ایـن گـروه از بیمـاران از دیگـر پیامدهـای درمـان سـرطان مـی باشـد (۵). بـا توجـه بـه تحـت تاثیـر قـرار گرفتـن کیفیـت زندگـی بیمـاران سـرطانی توجـه بـه مهمتریـن ابعـاد کیفیـت زندگـی یعنـی تصـور بدنـی و عزت‌نفـس اهمیـت مـی یابـد (۶). عزت‌نفـس بـه معنـای اعتمـاد بـه توانـایی در خـود اندیشـیدن اسـت، اعتمـاد به‌حـق خـود بـرای موفـق بـودن، شـاد بـودن، ارزشـمند بـودن و ابـراز نیازهـا و خواسـته‌ها از دیگـر تعاریـف آن می‌باشـد. بـا سـطح عـزت نفـس بـالا، افـراد بـا احتمـال بیشـتری می‌تواننـد در برابـر مشـکلات ایسـتادگی کننـد (۷). همچنیـن عزت‌نفـس بـا جنبـه هـای جسـمانی افـراد نظیـر وضعیـت ظاهـری، زیبایـی و نقـص بدنـی ارتبـاط مسـتقیم دارد و باعـث داوری‌هایـی در رابطـه بـا خـودش شـده و هدف‌هـای مـورد نظـر شـخص و آرزوی او را نیـز شـامل می‌شـود. ایـن اهـداف همـان ارزش هـای فـرد اسـت (۸). عزت‌نفـس رابطـه بسـیار نزدیکـی بـا تصویـر ذهنـی فرد از خود و همچنین شـیوه سـازگـاری دارد. بدیـن معنـی کـه تصویـر مثبـت از جسـم خویش سـبب ایجـاد حـس ارزشـمندی در فـرد می‌گردد و متقابلا، تصویـر ذهنـی کـه بـه هـر صورتی دسـتخوش تغییـر شـده باشـد بـه همـان میـزان تغییـر در عـزت نفـس وی وارد مـی شـود (۹) بیمـاری یـا عـوارض درمانـی آن منجـر بـه تغییـر در وضعیت تصویـر ذهنـی و عزت‌نفس می‌شـود و ایـن امـر در بیماری‌هـای مزمـن بـه دلیـل ماهیـت طولانـی و غیرقابـل پیش‌بینـی بودن آن‌ها بسـیار آشـکارتر اسـت. سرطان نیز یـک بیمـاری مزمـن اسـت کـه علیرغـم وجـود همـه پیشرفت‌ها در زمینه تشـخیص و درمـان همچنـان یـادآور درد، محدودیـت، بدشـکلی و مـرگ می‌باشـد با توجه به شـیوع انـواع سـرطان در کشورهای مختلف، مبتلایـان هـم تحـت تـأثیر متغیرهـای فرهنگی و رفتـاری متفاوت قرار دارنـد (۷). نتایـج یـک مطالعـه انجـام شـده در ایـران نشـان داد؛ افزایش نمـرات ارزیابـی وضعیـت ظاهـری و رضایـت از نواحـی بدنـی نمـرات عزت‌نفـس نیـز افزایـش می‌یابـد (۱۰). نتایـج مطالعـه Leite و همـکاران (۲۰۱۵) و Teo و همـکاران (۲۰۱۶) و Lio و همـکاران (۲۰۱۶) بیانگـر سـطح پاییـن عزت‌نفـس و تصویـر بدنـی در بیـن بیمـاران تحـت درمـان سـرطان بـود (۱۱-۱۳). بنابراین سـرطان اسـتقلال و توانایی فـرد را بـرای ایفـای نقش مؤثـر در خانـواده و اجتمـاع تـهدید کـرده و فـرد را به‌سـوی احسـاس فقـدان شایسـتگی و اطمینان از خود تشـویق می‌کند کـاهش میـزان عزت‌نفـس و تصویـر بدنـی در بیمـاران مبتلابـه سـرطان امـری قـابل پیش‌بینی و بااهمیت اسـت کـه می‌تواند منجـر بـه بـروز واکنش‌هایـی از قبیـل افسـردگی، اضطـراب، تـرس، خشـونت، اشـکال در برقـراری ارتبـاط و عـدم تمایـل فـرد بـرای شـرکت در برنامه‌هـای مراقبـت از خـود شـود. در ایـن رابطـه سـعی شـده اسـت اقدامـات و مداخـلات مختلفـی در راسـتای بهبـود سـطح عزت‌نفـس و تصویـر بدنـی انجـام شـود. بـا ایـن وجـود ؛ توجـه بـه مسـائل روانـی بیمـاران مبتـلا بـه سـرطان به‌عنـوان بخشـی از درمـان و تکمیل‌کننـده‌ی درمـان پزشـکی آن‌طـور کـه بایـد جایـگاه خـود را پیـدا نکـرده اسـت. از آن جایـی کـه عـزت نفـس پاییـن و تصـور بدنـی نامطلـوب در بیمـاری هـای مزمـن بـر برقـراری روابـط بیـن فـردی، تفکـر، احسـاس و عملکـرد بیمـاران تأثیـر منفـی دارد بررسـی آن هـا عنـوان یـک نکتـه کلیـدی حائـز اهمیـت اسـت. از سـوی دیگـر بـا وجـود مطالعاتـی در زمینـه‌ی اثربخشـی شـیوه‌های درمانـی مختلـف بـرای بهبـود وضعیـت روانـی – اجتماعـی و خانوادگـی بیمـاران مبتـلا بـه سـرطان، هنـوز اسـتفاده از روش‌هـا و مداخلات درمانـی جدیـد، بـه علـت کاسـتی‌های موجـود ضـروری بـه نظـر می‌رسـد. در ایـن راسـتا بـا توجـه بـه شـایع بـودن سـطح نامطلـوب عـزت نفـس و تصویـر بدنـی در بیمـاران سـرطانی بـه عنـوان دو وجـه بسـیار مهـم روانـی در این گـروه از بیمـاران، کلیه مطالعـات انجـام شـده در زمینـه بهبـود و ارتقـا سـطح عزت‌نفـس و تصویـر بدنـی در بیـن بیمـاران سـرطانی را بـه صـورت یـک مطالعـه مـروری نظام‌منـد را مـورد بررسـی قـرار دادیـم. امیـد اسـت ایـن مطالعـه در آینـده روش‌هـای مراقبتـی و درمانـی جدید را در زمینـه مسـائل روانـی بیمـاران مبتـلا بـه سـرطان پیشـنهاد کنـد.

روش کار

ایـن مـرور نظام‌منـد باهـدف شناسـایی مطالعـات مداخلـه‌ای در عزت‌نفـس و تصویـر بدنـی بیمـاران مبتـلا بـه سـرطان انجـام شـد. جسـتجوی الکترونیکـی پایگاه‌هـای اطلاعاتـی بـه زبـان فارسـی و انگلیسـی از فروردین‌مـاه ۱۳۸۹ (آوریـل ۲۰۱۰) تـا فروردین‌مـاه ۱۳۹۹ (آوریـل ۲۰۲۰) انجـام شـد پایگاه‌هـای فارسـی شـامل بانـک اطلاعـات نشـریات کشـور (Iran medex) پایـگاه اطلاعـات علمـی (SID)، همچنیـن مقـالات انگلیسـی در

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

پایگاه‌هـای اطلاعاتـی Science direct، PubMed، Embase، Scopus و موتـور جسـت و جوگـر Google Scholar بـا اسـتفاده از کلیدواژه‌هـای فارسـی عزت‌نفـس، تصویـر بدنـی، بیمـاران سـرطانی و معـادل آن‌هـا در سـایت Mesh (self-concept body image, cancer,) جسـتجو شـد. معیارهـای ورود بـه مطالعـه شـامل؛ مطالعـات مداخلـه‌ای آموزشـی بـا گـروه هـدف بیمـاران مبتـلا بـه سـرطان، مداخلاتـی کـه هـدف آن‌هـا حتمـاً تغییـر وضعیـت عزت‌نفـس و تصویـر بدنـی بیمـاران سـرطانی باشـد. معیارهـای خـروج از مطالعـه شـامل؛ مطالعـات توصیفـی، کیفـی، مـروری، عـدم دسترسـی بـه متـن مقـالات و عـدم شـفافیت مداخـلات بـود. جهـت ارزیابـی مقـالات و بررسـی مقـالات از معیـار جـداد اسـتفاده شـد. ایـن معیـار، مقـالات را بـر اسـاس احتمـال وجـود سـوگیری در تصادفـی سـازی، پیگیـری بیمـاران و کورسـازی بررسـی می‌کنـد کـه حداقـل امتیـاز در ایـن معیـار صفـر و حداکثـر امتیـاز ۵ می‌باشـد. بـر اسـاس ایـن معیـار، مقالاتـی کـه نمـره ۳ یـا بیشـتر گرفتنـد، وارد مطالعـه شـدند. خلاصـه مطالعـات منتخـب در (جـدول ۱) ارائـه گردیـد.

جدول ۱: مقالات مرتبط با مداخلات انجام شده در زمینه عزت نفس و تصویر بدنی در بیماران سرطانی

نویسنده (سال)	عنوان مطالعه	نوع مطالعه	حجم نمونه	نوع ابزار استفاده شده	محتوای مداخله	نتایج	نمره جداد
Hsu و همکاران (۲۰۱۰) (۱۴)	اثربخشی مشاوره اطلاعاتی و عاطفی بر تأثیر روان‌شناختی زنان مبتلابه سرطان پستان تحت جراحی	کار آزمایی بالینی	۶۲ زن مبتلابه سرطان پستان تحت جراحی در تایوان	مقیاس تصویر بدنی (BIS)	دریافت دو جلسه مشاوره اطلاعاتی و عاطفی قبل از جراحی	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(گروه ازمون افزایش ۶/۹۰ نمره در نمره تصویر بدنی و گروه کنترل: کاهش ۵/۶۹ نمره در نمره تصور بدنی به نسبت دوره قبل از مداخله)	۳
Mehnert و همکاران (۲۰۱۱) (۱۵)	تأثیر برنامه گروه توان‌بخشی مبتنی بر تمرین بدنی بر اضطراب، افسردگی، تصویر بدن و کیفیت زندگی مرتبط با سلامتی در بیماران مبتلابه سرطان پستان	کار آزمایی بالینی	۵۸ بیمار سرطان پستان در تهران	مقیاس تصویر بدنی (BIS)	برنامه گروهی ۱۰ هفته شامل ژیمناستیک، بازی‌های حرکتی و پیاده‌روی و آهسته دویدن.	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(میانگین نمره در پایان مداخله : ۲/۵۷ ± ۶/۲۰ در گروه آزمون و در گروه کنترل : ۱/۶۶ ±۵/۵۷)	۳
Kavocic و همکاران (۲۰۱۱) (۱۶)	تأثیر آموزش آرامش سازی طبق یوگا بر عزت‌نفس بیماران پس از جراحی سرطان پستان	کار آزمایی بالینی	۳۲ بیمار مبتلابه سرطان پستان در اسلوونی	مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵)	مشاوره روانشناسی، تمرینات یوگا به مدت ۳ هفته در منزل توسط سی دی آموزشی	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(گروه آزمون : ۴/۷۶ ± ۳۲ و گروه کنترل : ۳/۳۴ ±۲۹/۵۰)	۳
رجبی پور و همکاران (۲۰۱۳) (۱۷)	بررسی تأثیر مداخله پرستاری به روش "مصاحبه انگیزشی گروهی " بر کیفیت زندگی و عزت‌نفس بیماران مبتلابه سرطان روده دارای استومی دائمی	نیمه تجربی	۷۰ بیمار تحت جراحی استومی در تهران	پرسشنامه عزت‌نفس کوپر اسمیت	۵ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای مصاحبه با مباحث امنیت، احترام، رازداری، صداقت و راستی، چرخه تغییر	عدم تفاوت معنادار در میانگین نمره عزت‌نفس بیماران در پیش‌آزمون و پس‌آزمون (P> ۰/۰۵)(گروه آزمون : میانگین نمره ۱۵/۵ ± ۳۹/۵۸ ،گ.ه کنترل : ۱۶/۵۴ ± ۱۴/۲۹)	۴
ایزدی اجیرلو و همکاران (۲۰۱۳) (۱۸, ۱۹)	اثربخشی مداخله شناختی- رفتاری گروهی بر اصلاح تصویر تن و افزایش اعتمادبه‌نفس در زنان مبتلابه سرطان پستان بعد از جراحی ماستکتومی	نیمه تجربی	۲۳ زن ماستکتومی شد در تهران	پرسشنامه عزت‌نفس آلیس پوپ و میک هیل (۱۹۸۸) و مقیاس تصویر تن و روابط هرمز و همکاران (۲۰۰۸)	۱۲ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای مباحث جهت‌گیری و فاش‌سازی، مبارزه با مقاومت‌ها، انسجام و بازدهی، تثبیت و اختتام)	افزایش سطح عزت‌نفس و تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P < ۰/۰۵)(تصویر بدنی در گروه آزمون ۵۳/۵۱ و در گروه کنترل :۴۴/۹۴ و عزت نفس در گروه آزمون : ۷۷/۳۱ و در گروه کنترل :۴۴/۴۹)	۳

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

Morone و همکاران (۲۰۱۴) (۲۰)	تأثیر مداخلات توان‌بخشی آموزشی چند رشته‌ای در بازماندگان سرطان پستان: نقش تصویر بدن بر کیفیت زندگی	کار آزمایی بالینی	۶۰ زن مبتلابه سرطان پستان در ایتالیا	مقیاس تصویر بدنی (BIS)	ده جلسه فیزیوتراپی ۴۵ دقیقه ۲ بار در هفته و به مدت ۴۰ روز	بهبود معنادار سطح اعتمادبه‌نفس بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵) (بهبود حدود ۴۰درصد در گروه آزمون در نمره تصویر بدنی در مقایسه با بهبود ۱۰ درصدی در گروه کنترل)	۳
Kim و همکاران (۲۰۱۵) (۴)	تأثیر خنده‌درمانی بر وضعیت خلقی و عزت‌نفس در بیماران مبتلابه سرطان تحت پرتودرمانی	کار آزمایی بالینی	۶۲ بیمار مبتلابه سرطان تحت رادیوتراپی در کره جنوبی	پرسشنامه Mood States–Brief (POMS–B)	۳ جلسه خنده‌درمانی به مدت ۶۰ دقیقه	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(میانگین نمره در گروه آزمون : ۳/۸۳ ± ۱/۶۹ و در گروه کنترل : ۲/۸۶ ± ۰/۲۴)	۴
Rosenberg و همکاران (۲۰۱۵)(۲۱)	برنامه ماجراجویی در فضای باز برای بزرگ‌سالان جوان مبتلابه سرطان: اثرات مثبت بر روی تصویر بدن و عملکرد روانی	کار آزمایی بالینی	۴۸۸ بیمار مبتلابه سرطان در آمریکا	مقیاس تصویر بدنی (BIS)	برنامه ۶ روزه آموزش شخصی و نظارت بر اصول اولیه موج‌سواری و صعود به قله کوه	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران بعد از مداخله (P< ۰/۰۵) (میانگین نمره در گروه آزمون : ۶/۹ ± ۱۸/۸ در گروه کنترل :۶/۸ ± ۱۶/۸)	۴
Periasamy و همکاران (۲۰۱۵) (۲۲)	نتایج مشاوره شیمی‌درمانی در اثرات روانی و عزت‌نفس در بیماران تحت انکولوژی	کار آزمایی بالینی	۱۶۲ بیمار مبتلابه سرطان تحت شیمی‌درمانی در مالزی	مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵)	بحث گروهی درزمینه عوارض جانبی، کنترل عواطف و احساسات و بایدها و نبایدها	بهبود معنادار سطح عزت‌نفس بیماران بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(در گروه آزمون : ۶/۵۵ ± ۲۶/۶ در گروه کنترل: ۶/۹۲ ± ۲۴/۴۱)	۳
جعفر پور و همکاران (۲۰۱۶) (۲۳)	اثربخشی شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی به شیوه گروهی در کاهش نگرانی تصویر بدنی و افسردگی در بیماران مبتلابه سرطان پستان	نیمه تجربی	۳۰ زن مبتلابه سرطان پستان در تهران	پرسشنامه نگرانی در مورد تصویر بدنی لیتلون، اکسون و پری (۲۰۰۵)	۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای بحث شناخت افکار منفی، افراطی و غلبه بر آن، تکنیک‌های آرامیدگی	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(میانگین نمره در گروه آزمون : ۸۷ ±۸۷/۳۰ و در گروه کنترل :۳۶/۶ ±۵۴/۳۲)	۴
قربانی و همکاران (۲۰۱۷) (۹)	اثربخشی مداخلات رویکرد مثبت‌گرا بز افسردگی، عزت‌نفس، امید به زندگی و تصویر بدنی زنان ماستکتومی شده	نیمه تجربی	۳۰ زن ماستکتومی شده در تهران	پرسشنامه چندبعدی بدن–خود (MBSRQ) و پرسشنامه عزت‌نفس (SEI)	۶ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای مباحث شناخت ۵ توانایی برتر، ملاقات قدردانی، پاسخ‌دهی فعال، شمردن نعمت‌ها، حس ذائقه، حفظ اثرات درمانی	افزایش سطح عزت‌نفس و تصویر بدنی بیماران گروه آزمون ۴ بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(میانگین نمره عزت نفس در گروه آزمون :۹۶/۳۳ در گروه کنترل :۷۶/۴۰ و میانگین نمره تصویر بدنی در گروه آزمون : ۱۲۲/۷۳ و در گروه کنترل : ۱۰۵/۵۳	۳
Marafante و همکاران (۲۰۱۷) (۲۴)	یک برنامه عکس درمانی برای بهبود تصویر بدن، افزایش خودآگاهی و بیان احساسات در بیماران مبتلابه سرطان پستان	کار آزمایی بالینی	۱۶ بیمار مبتلابه سرطان پستان تحت ماستکتومی در ایتالیا	مقیاس تصویر بدنی (BIS)	انتخاب عکس و تبدیل آن به‌صورت پوستر بر اساس انتخاب بیماران با توجه چگونگی درک بدنشان بر اساس داستان فردی	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران بعد از مداخله (P< ۰/۰۵) (میانگین نمره در گروه آزمون : ۱/۲۸±۲/۲۵ در گروه کنترل :۰/۵۵ ±۰/۸)	۳
Pintado و همکاران (۲۰۱۷) (۲۵)	تأثیر ذهن آگاهی به‌منظور تقویت تصویر بدن در بیماران مبتلابه سرطان پستان	کار آزمایی بالینی	۲۹ بیمار مبتلابه سرطان پستان در مکزیک	مقیاس تصویر بدنی (BIS)	مداخله ۸ جلسه تمرینات یوگا، مراقبه	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵))(میانگین نمره در گروه آزمون :۱/۲۸ ، در گروه کنترل :۰/۳۳)	۴
مرادی احمر و آزادی (۲۰۱۸) (۲۶)	اثربخشی مداخله گروهی راه‌حل مدار بر تصویر بدنی پس از ماستکتومی	نیمه تجربی	۳۰ زن ماستکتومی شده در تهران	پرسشنامه چندبعدی بدن–خود (MBSRQ)	۶ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای مباحث فرمول‌بندی حلقه‌های راه‌حل مشکلات، استفاده از فن سؤالات مقیاسی، رهان خلف و شرط‌بندی متناقض	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله(P< ۰/۰۵)(میانگین تصور بدنی در گروه آزمون ۱۵۷/۷۳ و در گروه کنترل :۱۴۳/۲۰)	۴

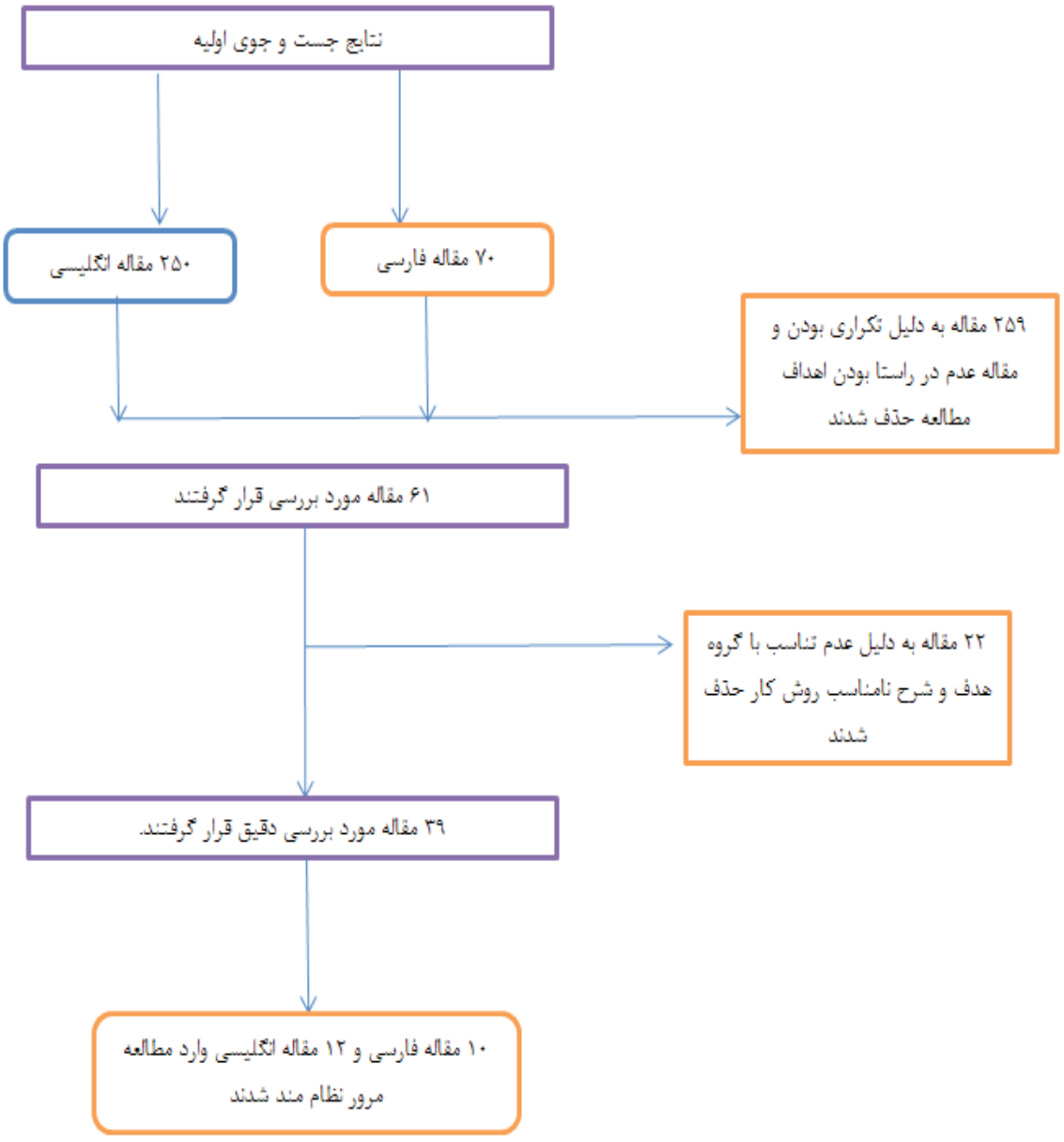
[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

دوست نظامی و همکاران (۲۰۱۸) (۲۷)	تأثیر مراقبت معنوی مبتنی بر قلب سلیم بر عزت‌نفس کودکان سرطانی شهرستان مشهد	کار آزمایی بالینی	۴۰ کودک مبتلابه سرطان در مشهد	پرسشنامه عزت‌نفس کوپر اسمیت	برنامه آموزشی مبتنی بر مراقبت معنوی و با تمرکز بر آیین دین اسلام را در ۵ جلسه در طول چهار هفته	افزایش سطح عزت‌نفس بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵) (میانگین نمره در گروه آزمون : ۳۷/۷ ،گروه کنترل:۳۲/۵)	۴
افروز و همکاران (۲۰۱۸)(۲۸)	اثربخشی تکنیک مثبت‌گرا بر تصویر بدنی، امید به زندگی و شادکامی در زنان باتجربهٔ جراحی پستان	نیمه تجربی	۳۰ زن مبتلابه سرطان سینه در تهران	پرسشنامه چندبعدی بدن–خود (MBSRQ)	شش جلسه خلاصه زندگی، ملاقات قدردانی، پاسخ فعال یا سازنده و حس ذائقه	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله(P< ۰/۰۵)(میانگین نمره در گروه آزمون : ۸/۷۵ ±۱۳۹/۸۰ و در گروه کنترل :۸/۳۵ ±۱۳۶/۴۰)	۳
Landry و همکاران (۲۰۱۸) (۵)	تأثیر برنامه فعالیت بدنی سازگار بر عزت‌نفس و کیفیت زندگی بیماران مبتلابه سرطان پستان بعد از ماستکتومی	کار آزمایی بالینی	۳۰ زن مبتلابه سرطان پستان در فرانسه	پرسشنامه عزت‌نفس روزنبرگ	۱۲ جلسه تمرینات بدنی شامل ایروبیک، بدن‌سازی و یوگا	اختلاف معنادار میانگین نمره عزت‌نفس در گروه مداخله در مقایسه با گروه کنترل بعد از مداخله (P=۰/۰۰۰۱)(میانگین نمره در گروه آزمون :۱/۰۵ ±۴/۳۴ در گروه کنترل:۱/۰۱ ±۳/۲۲)	۳
خلعتبری و همکاران (۲۰۱۸) (۲۹)	اثربخشی درمان متمرکز بر شفقت بر تصویر بدنی و رضایت زناشویی زنان مبتلابه سرطان پستان	نیمه تجربی	۳۰ زن مبتلابه سرطان پستان در تهران	پرسشنامه چندبعدی رابطه خود– بدن کش (۲۰۰۰)	۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای مداخله درمان متمرکز بر شفقت (تمرین وارسی بدنی و تنفس، پرورش احساسات، آموزش همدلی)	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله(P< ۰/۰۵)(میانگین نمره در گروه آزمون :۲/۷۳ گروه کنترل :۱/۵۰)	۴
Sidik و همکاران (۲۰۱۸) (۷)	اثربخشی مشاوره شیمی‌درمانی بر عزت‌نفس و تأثیرات روانی در بیماران سرطانی در مالزی	کار آزمایی بالینی	۲۱۲۰ بیمار مبتلابه سرطان در مالزی	مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵)	مشاوره در ۴ جلسه با موضوعات کلیات شیمی‌درمانی، آمادگی برای آن، مدیریت عوارض جانبی، کنترل عواطف و احساسات	اختلاف معنادار میانگین نمره عزت‌نفس در گروه مداخله در مقایسه با گروه کنترل بعد از مشاوره (P=۰/۰۰۰۱).(میانگین نمره در گروه آزمون :۵/۹۵ ±۳۱/۱۴ در گروه کنترل:۴/۶۱ ± ۲۲/۰۶)	۳
شریفی ساکی و همکاران (۲۰۱۹) (۳۰)	تاثیرآموزش مهارت‌های کنترل خشم بر بهبود عزت نفس‌زنان مبتلابه سرطان پستان بعد از جراحی ماستکتومی	نیمه تجربی	۳۰ زن ماستکتومی شده در تهران	مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵)	۸ جلسه ۱/۵ ساعته مباحث راهبردهای شناختی، رفتاری، آرامیدگی و کاهش استرس	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(میانگین نمره در گروه آزمون:۱/۳۵ ±۶/۸۷ در گروه کنترل:۰/۸۸± ۳/۷۳)	۴
Richard و همکاران (۲۰۱۹) (۳۱)	تأثیر مداخله مراقبت از زیبایی بر علائم افسردگی، کیفیت زندگی و عزت‌نفس در بیماران مبتلابه سرطان پستان زودرس	کار آزمایی بالینی	۳۹ زن مبتلابه سرطان پستان در اتریش	مقیاس تصویر بدنی (BIS) و پرسشنامه عزت‌نفس روزنبرگ	کارگاه آموزشی یک‌ساعته نحوه آرایش، عکس‌برداری از صورت به‌صورت پرتره و عکس‌برداری بالاتنه به‌صورت ویرایش شده و حرفه‌ای	افزایش سطح عزت‌نفس و تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(میانگین نمره عزت نفس در گروه آزمون :۸/۴۵ ±۳۸/۳۸ در گروه کنترل:۴/۶۸ ± ۲۶/۰۸ میانگین نمره تصور بدنی در گروه آزمون : ۱/۲۸ ±۲/۰۲ ، در گروه کنترل :۰/۳۳±۰/۵)	۳
هورانی و همکاران (۲۰۲۰) (۳۲)	اثرات آرامش بخشی بر عزت‌نفس بیماران مبتلابه سرطان	کار آزمایی بالینی	۸۰ بیمار مبتلابه سرطان در اراک	پرسشنامه عزت‌نفس کوپر اسمیت	یک‌بار در روزبه مدت ۳۰ دقیقه یک‌بار در روزبه مدت ۳۰ دقیقه تحت تکنیک‌های تمدد اعصاب	بهبود معنادار سطح تصویر بدنی بیماران گروه آزمون بعد از مداخله (P< ۰/۰۵)(میانگین نمره در گروه آزمون :۲/۷۵ ±۴۱/۴۰ در گروه کنترل :۵/۵۴ ±۳۲)	۳

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

یافته‌ها

پس از حذف مقالات تکراری، از بین ۳۲۰ مقاله یافت شده از پایگاه‌های مختلف انگلیسی (۲۵۰) و فارسی (۷۰) تعداد زیادی از مقالات ۲۵۹ مقاله بر اساس عنوان و چکیده خارج و تعداد ۶۱ که در راستای اهداف مطالعه بودند، انتخاب و موردبررسی قرار گرفتند. از بین مقالات باقی مانده تعداد ۲۲ مقاله به دلیل نامناسب بودن گروه هدف و روش کار حذف گردیدند. ۳۹ مقاله مورد بررسی دقیق‌تر قرار گرفتند که ۱۷ مقاله به دلیل اینکه نتایج مداخلات مرتبط با عزت نفس و تصویر بدنی در بیماران سرطانی نبودند، از مطالعه حذف شدند و در نهایت ۲۲ مقاله (۱۰ مقاله فارسی و ۱۲ مقاله انگلیسی) در این بررسی نظام‌مند وارد شدند (نمودار ۱. (در این مطالعه مقالات موردبررسی به پنج دسته عمده مداخلات تقسیم شدند؛ ۱) مداخلات شناختی –رفتاری (۱۶–۱۸, ۲۳, ۲۵, ۲۷, ۲۹, ۳۰, ۳۲) ،۲) مشاوره درمانی (۷, ۱۴, ۲۲)، ۳) رویکرد گرا (۹, ۲۷)، ۴) فعالیت بدنی (۴, ۵, ۲۱)، ۵) مداخلات مراقبتی – زیبایی (۲۴, ۳۱). بیماران مبتلا به سرطانی مورد بررسی در این مطالعه شامل: سرطان پستان تحت ماستکتومی (۵, ۹, ۱۴, ۱۵, ۱۸, ۲۰, ۲۳–۲۶, ۲۸–۳۱)، سرطان کولورکتال با استومی دائمی (۱۷)، لوکمی، تومور مغزی و ریوی (۴, ۷, ۲۱, ۲۲, ۲۷, ۳۲) بودند.

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

بحث

مروری بر مطالعات انجام‌شده در زمینه عزت‌نفس و تصویر بدنی بیماران سرطانی نشان دهنده تنوع بسیار زیاد مداخلات مؤثر در بهبود هر دو متغیر بوده است. مداخله شناختی – رفتاری، یکی از انواع مداخلات مبتنی بر رویکرد نوین برای افزایش سلامتی می‌باشند که به نام روان‌شناسی مثبت شناخته می‌شوند (۴). مداخلات روان‌شناسی مثبت مانند قدردانی، تفکر خوش‌بینانه، بازنمایی تجارب مثبت و اجتماعی شدن، سلامتی را در نمونه‌های غیر بیمار افزایش می‌دهند (۶). تمام مداخلات شناختی رفتاری مطالعه شده در مقاله حاضر بر مبنای امید درمانی انجام شده بود که می‌تواند معنای زندگی و عزت‌نفس را افزایش داده و افسردگی را کاهش دهد. با توجه به این اصل که افرادی که از امید بالاتری برخوردارند دیدگاه مثبتی نسبت به زندگی دارند و دارای عزت‌نفس و خودباوری بیشتری هستند که به‌مراتب در تصور ذهنی آنان در رابطه با بدن خود در شرایط تغییرات ظاهری نیز تأثیرگذار است (۷). از آنجایی‌که در طول بیماری سرطان سلامت روان بیماران تحت تأثیر قرار می‌گیرد (۲۰) مشاوره‌های اطلاعاتی و عاطفی در سه مطالعه موردبررسی مبتنی بر مدیریت عوارض شیمی‌درمانی و راهکارهای حفظ وضعیت احساسی و عاطفی بیماران بود. به طور کلی شیمی درمانی در زنان به‌خصوص در سنین باروری با عوارضی نظیر یائسگی زودرس، خشکی واژن، تغییرات هورمونی، کاهش میل جنسی همراه بوده (۱۵) و همچنین سایر عوارض شیمی‌درمانی تهوع یا بدون استفراغ، اسهال، ریزش مو، تیره شدن پوست و ناخن ها، سرکوب مغز استخوان، موکوزیت، ناکارایی تخمدان ها، هایپراوریسمی، نوروپاتی، کاردیومیوپاتی، سیستیت هموراژیک، مشکلات کلیوی واختلالات الکترولیتی میتواند روی عزت نفس بیماران تأثیر بگذارد (۲۵)؛ بنابراین مشاوره های مبتنی بر افزایش آگاهی در زمینه برخورد با این عوارض راهکار موثر در افزایش عزت نفس و تصویر بدنی در بین بیماران است که در مطالعه Hsu و همکارانش (۲۰۱۰) (۱۴) در بیماران تحت ماستکتومی و مطالعه Sidic و همکاران (۲۰۱۸) (۷) و Periasamy و همکاران (۲۰۱۵) (۲۲) در بیماران تحت شیمی درمانی به دلیل سرطان نیز به وضوح مشاهده می شود. همچنین عزت نفس و خودپنداره از مفاهیم روحی و روانی مرتبط با فعالیت بدنی هستند. امروزه در اصلاح و درمان بسیاری از اختلالات شخصیتی و رفتاری به عنوان نخستین و مهمترین گام، به ارزیابی و پرورش احساس عزت نفس، خود پنداره و مهارتهای فردی و اجتماعی پرداخته می شود (۸) خودپنداره توسط عوامل محیطی مرتبط با ورزش، تمرین و فعالیت بدنی تحت تأثیر قرار میگیرد. نتایج ۳مطالعه انجام شده در زمینه فعالیت بدنی نشان دهنده تاثیر این گروه مداخلات در افزایش عزت نفس جنسی و تصویر بدنی در بین بیماران سرطانی بوده است. فعالیت بدنی از طریق ایجاد احساس مهارت و تسلط بر یک فعالیت سبب احساس خود ارزشمندی و عزت نفس و تصویر بدنی می شود. تشویق کلامی ،ارتباط بین فردی و نیز گروه بودن فعالیت های ورزشی از دیگر عوامل تاثیرگذار هستند (۳۱). ۲ مطالعه مبتنی بر مراقبت و زیبایی در بیماران مبتلا به سرطان پستان تحت ماستکتومی صورت گرفته بود که با نتایج مثبت و معنادار همراه بود. تصویری که فرد از بدن خود دارد بازنمایی ذهنی از ویژگی های جسمی و ظاهری او است، به عبارتی دیگر عوامل فرهنگی، اجتماعی، فردی و زیستی بر این تصویر و اعتماد به نفس ما تاثیر می گذارد (۲۴)؛ خودانگاره ی منفی بر شیوه ی مواجهه ی این زنان با تصویری که از خود دارند، تاثیر می گذارد. خودانگاره از طریق تعامل با دیگران شکل می گیرد. محیط زندگیمان نیز نقش بسیار مهمی دارد. بنابراین نتایج دو مطالعه Ricahrd و همکاران (۲۰۱۹) (۳۱) و Marafante همکاران (۲۰۱۷) (۲۴) ز طریق مداخله تغییر وضعیت ظاهری مطابق با ایده آل های بیماران ماستکتومی شده از طریق عکس برداری و نحوه لباس پوشیدن و آرایش دور از انتظار نخواهد بود. تاثیر مثبت و معنادار مداخله رویکرد مثبت گرا در عزت نفس و تصویر بدنی بیماران تحت ماستکتومی مطالعه قربانی و همکارانش (۲۰۱۷) (۹)، در نتیجه احساس امید تازه به دنبال مداخله رویکرد گرا می باشد چرا که از نظر علمی اثبات شده است که عزت نفس با امید ارتباط و همبستگی معنادار دارد به طوری که با افزایش سطح امید سطح عزت نفس نیز ارتقا می یابد که به جای تمرکز برضعف ها و ایرادات انسان ها، توانمندی های او را یادآور می شود (۳۳). رویکرد مثبت گرا از طریق تقویت روابط بین فردی، شناساندن نقاط قوت و

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

توانایی هایشان، کاهش هیجانات منفی و افزایش افکار مثبت در بهبود عزت نفس تاثیر گذار است (۳۱). در جامعه ایرانی ۹۸ درصد مردم مسلمان و۹۰ درصد شیعه هستند. مذهب و فرهنگ با شیوه زندگی مسلمانان در آمیخته است و اعتقادات مذهبی نقش مهمی در زندگی آنان به خصوص در شرایط بحرانی ایفا می کند (۲۷). در مدل مراقبت معنوی قلب سلیم، تمرکز اصلی مراقبت، بیمار و خانواده می باشد (۳۳). این مدل، سلامت را برخورداری از قلب سلیم تصور می کند که در فرد در احساس امنیت، امیدواری، عشق، زندگی می کند به طوری که انسان با زندگی کردن در حال (نداشتن ترس از آینده و اندوه گذشته) به احساس آرامش و رضایت می رسد و همچنین در صدد اصلاح اهداف و شیوه زندگی از طریق اصلاح ارتباطات می باشد (۳۴). داشتن نگرش خوش بینانه به زندگی، کنار آمدن و تطابق بیشتر با بیماری را آسان تر می کند و بهبودی بیماری را، از هر دو جنبه ی جسمانی و عاطفی، در انواع بیماری ها تسهیل می کند بنابراین بهره گیری از رویکرد معنوی گرایی مبتنی بر عقل سلیم در مطالعه حق دوست و همکاران (۲۰۱۸)، (۲۷)، از همین طریق با بهبود در سطح عزت نفس و در نتیجه تصویر بدنی در بیماران تحت درمان سرطان تاثیر گذار بوده است (۳۵).

نتیجه گیری

نتیجه گیری مروری بر کارآزمایی های بالینی انجام شده در ایران وسایر نقاط جهان نشان داد که پراکندگی بسیار زیادی از نظر استفاده از مداخلات با هدف افزایش سطح عزت نفس و تصویر بدنی در بین بیماران سرطانی وجود دارد و اگرچه اکثریت آنها در در جهت دستیابی به این هدف مؤثر بودهاند، ولی به دلیل کم بودن تعداد مقالات در برخی از مداخلات، تعداد ناکافی نمونه های مورد بررسی، نمیتوان در مورد یک روش خاص اظهار نظر قطعی کرد بنابراین به نظر میرسد که نیاز به تجدید نظر پژوهشگران و هدایت هدفمند پژوهشها وجود دارد. با وجود این در بین مقالات انجام شده با توجه به میانگین نمره بهبودی سطح عزت نفس و مثبت شدن تصور بدنی بوده اند.

تشکر و قدردانی

مطالعه حاضر با حمایت دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام شده است. نویسندگان مقاله حاضر، از کلیه مسئولین محترم آموزشی و پژوهشی دانشکده پرستاری و دانشگاه و علوم پزشکی ایران که حمایت مالی و معنوی لازم برای اجرای این مطالعه را فراهم نمودند، تشکر می‌نمایند.

تضاد منافع

بنا به اظهار نویسندگان، در این مقاله هیچ گونه تعارض منافعی وجود ندارد.

References

1. Miller KD, Nogueira, L., Mariotto, A. B., Rowland, J. H., Yabroff, K. R., Alfano, C. M., ... & Siegel, R. L. Cancer treatment and survivorship statistics, 2019. Cancer journal for clinicians. 2019; 69 (5):363-85.
2. Siegel RL, Miller, K. D., & Jemal, A. Cancer statistics, 2019. cancer journal for clinicians. 2019;69(1):7-34.
3. WHO. World cancer report cancer research. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2019 April,2020.
4. Kim SH, Kook, J. R., Kwon, M., Son, M. H., Ahn, S. D., & Kim, Y. H. The effects of laughter therapy on mood state and self-esteem in cancer patients undergoing radiation therapy: a randomized controlled trial. The Journal of alternative and complementary medicine. 2015;21(4):217-22.
5. Landry S, Chasles, G., Pointreau, Y., Bourgeois, H., & Boyas, S. Influence of an adapted physical activity program on self-esteem and quality of life of breast cancer patients after mastectomy. Oncology Research and Treatment. 2018;95(3):188-91.
6. Cristiana POP. Self-esteem and body image perception in a sample of university students. Eurasian Journal of Educational Research. 2016;16(64):1-10.
7. Mohd-Sidik S, Akhtari-Zavare, M., Periasamy, U., Rampal, L., Fadhilah, S. I., & Mahmud, R. Effectiveness of chemotherapy counselling on self-esteem and psychological affects among cancer patients in Malaysia: randomized controlled trial. Patient education and counseling. 2018;101(5):862-71.

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

8. Brechan I, & Kvalem, I. L. Relationship between body dissatisfaction and disordered eating: Mediating role of self-esteem and depression. Eating behaviors. 2015;17:49-58.
9. Ghorbani. M, Alipour A.,Aliakbari Dehkordi M. The effectiveness of interventions of positive approach on depression, selfesteem, life expectancy and body image of mastectomized women. Health Psychology. 2017;6(3):151-67. (persian)
10. Sdeghi. R, Khodabakhshi.,A.,AKbari MS.,. Body image and self-esteem: Comparison of two groups of women with breast cancer. Iranian Breast Diseases 2012;5(2-3):16-29. (persian)
11. Leite MAC, Nogueira, D. A., & Terra, F. D. S. Evaluation of self-esteem in cancer patients undergoing chemotherapy treatment. Revista latino-americana de enfermagem. 2015;23(6):1082-9.
12. Teo I, Fronczyk, K. M., Guindani, M., Vannucci, M., Ulfers, S. S., Hanasono, M. M., & Fingeret, M. C. Salient body image concerns of patients with cancer undergoing head and neck reconstruction. Head & neck. 2016;38(7):1035-42.
13. Liu J, Peh, C. X., & Mahendran, R. Body image and emotional distress in newly diagnosed cancer patients: The mediating role of dysfunctional attitudes and rumination. Body image. 2017;20: 58-64.
14. Hsu SC, Wang, H. H., Chu, S. Y., & Yen, H. F. Effectiveness of informational and emotional consultation on the psychological impact on women with breast cancer who underwent modified radical mastectomy. Journal of Nursing Research. 2010; 18 (3): 215-26.
15. Mehnert A, Veers, S., Howaldt, D., Braumann, K. M., Koch, U., & Schulz, K. H Effects of a physical exercise rehabilitation group program on anxiety, depression, body image, and health-related quality of life among breast cancer patients. Oncology Research and Treatment. 2011;34(5):248-53.
16. Kovacic T, & Kovacic. M. Impact of relaxation training according to Yoga In Daily Life® system on self-esteem after breast cancer surgery. The Journal of Alternative and Complementary Medicine. 2011; 17 (12):1157-64.
17. Rajabipour. E, Seyed Bagher Maddah.,B., fallahi khoshknab.,M. Effect of nursing intervention on the motivational interviewing" the quality of life and self-esteem of patients withcolon cancer have a permanent ostomy. Tehran:Iran: University of Social Welfare and Rehabilitation; 2013. (persian)
18. Izadi-Ajirlo A, Bahmani B, Ghanbari-Motlagh A. Effectiveness of Cognitive Behavioral Group Intervention on Body Image Improving and Increasing Self-Esteem in Women with Breast Cancer after Mastectomy. Archives of Rehabilitation. 2013; 13 (4):72-83.
19. Morone G, Iosa, M., Fusco, A., Scappaticci, A., Alcuri, M. R., Saraceni, V. M., ... & Paolucci, T. Effects of a multidisciplinary educational rehabilitative intervention in breast cancer survivors: the role of body image on quality of life outcomes. The Scientific World Journal. 2014;2014:1-11.
20. Rosenberg RS, Lange, W., Zebrack, B., Moulton, S., & Kosslyn, S. M. An outdoor adventure program for young adults with cancer: positive effects on body image and psychosocial functioning. Journal of psychosocial oncology. 2015; 32 (5):622-36.
21. Periasamy U, Sidik, S. H. M., Rampal, L., & Ismail, S. I. F. Outcome of chemotherapy counseling by pharmacists on psychological effects and self esteem among oncology patients in a Government Hospital in Malaysia. Med J Malaysia. 2015; 70 (3):131-41.
22. Jafarpour. M, Lali M.,Esmaeili.,R. The Effectiveness of Group Mindfulness-Based Cognitive Therapy on Reducing Body Image Concerns, Depression in Breast Cancer Patients. Journal of Health Psychology. 2016;12(2):1-10.
23. Marafante G, Ferri, C., Giuffredi, I., & Bidin, L. Image and self-esteem: a photo-therapy program to improve body image, increase self-awareness and the expression of emotions in breast cancer patients. A pilot study. Annals of Oncology. 2017;28(6):1-5.
24. Pintado S, & Andrade, S. Randomized controlled trial of mindfulness program to enhance body image in patients with breast cancer. European Journal of Integrative Medicine. 2017;12: 147-52.
25. Moradi Ahmar. M, Azadi.,M. Effectiveness of the solution focused group intervention on body image after mastectomy Razi Journal of Medical

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

Cardiovascular Nursing Journal. 2013;2(2):30-9.

Sciences 2018;25(170):38-45.

26. SDoustnezami. M, Hojati H.,Farhangi .,H. The Effect of Spiritual Heart-Based Spiritual Care on Self-Esteem of Mashhad Cancer Children. Aliabad Katul Azad Islamic University. 2018;12(1):1-10.
27. Afrouz. GD, M.,Sadeghi ,M. The Effectiveness of Positive Psychotherapy on Body Image, Life Expectancy and Happiness in Women with Mastectomy Experience. Health Psychology. 2018;6(4):180-95.
28. Khalatbari. JHSV, Mohammadi H. Effect of Compassion-Focused Therapy on Body Image and Marital Satisfaction in Women with Breast Cancer Iranian Quarterly Journal of Breast Disease. 2018;11(3):7.
29. Sharifi. MF, R., Karimi, H.Ahmadi, R. Mohammadi, M. The effect of anger control skills training on self-esteem in women with breast cancer after mastectomy. Journal Iranian of cancer. 2019;1(3):10-9.
30. Richard A, Harbeck, N., Wuerstlein, R., & Wilhelm, F. H. Recover your smile: Effects of a beauty care intervention on depressive symptoms, quality of life, and self esteem in patients with early breast cancer. Psycho oncology. 2019; 28 (2):401-7.
31. Harorani M, Zamenjani, M. N., Golitaleb, M., Davodabady, F., Zahedi, S., Jadidi, A., & Rezaei, M. Effects of relaxation on self-esteem of patients with cancer: a randomized clinical trial. Supportive Care in Cancer. 2020;28(1): 405-11.
32. Oshvandi . K, Amini Sh, Moghimbeigi A, Sadeghian E. The effect of spiritual care on death anxiety in hemodialysis patients with end-stage of renal disease: A Randomized Clinical Trial. Hayat, Journal of School of Nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Sciences. 2018; 23 (4):332-44.
33. Babamohamadi. H, Kadkhodaei-Elyaderani H, Ebrahimian A A, Ghorbani R, Tansaz Z. Effects of spiritual care based on GHALBE SALIM model on quality of life of patients with acute myocardial infarction. Koomesh. 2019;21(2):262-70.
34. Asadi. M, Asadzandi M.,Ebadi A. The effect of spiritual care based on «GHALBE SALIM» model on spiritual experiences of patients undergoing coronary artery bypass surgery

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]